Nr 1146

av herr Wennerfors
om ökad jämställdhet mellan könen.

Vårt samhälle har under några decennier genomgått en mängd snabba och djupgående förändringar. De tekniska framstegen har i många avseenden inneburit en revolution i sättet att leva, men de har framför allt medverkat till en genomgripande standardhöjning. Fattigsamhället har utvecklats till ett utpräglat välfärdssamhälle, och samtidigt har arbetslivet förändrats radikalt. Många gamla yrken har helt försvunnit, och i andra finns det bara några få yrkesutövare kvar. Nya storstadspräglade yrken kommer i stället. Den fortskridande urbaniseringen förändrar landets hela struktur. Utbildningsreformerna kommer att ändra vår tillvaro ytterligare, såväl i arbete som på fritid.

Under 1970-talet kan vi vänta oss speciellt stora förändringar inom ett samhällsområde. Vi tänker på kvinnornas ställning i det moderna samhället. Förändringarna här kommer emellertid inte enbart att beröra kvinnans roll utan i lika hög grad mannens. Problemen om fördelningen av uppgifter i hem och arbetsliv har allför länge rubricerats som "kvinnofrågor". Vi vänder oss emot detta betraktelsesätt. De s. k. "kvinnofrågorna" är lika mycket "mansfrågor". Det är här inte heller fråga om valfrihet enbart för kvinnan eller för mannen. Det handlar ytterst om en valfrihet för familjen, oavsett om denna består av en eller flera vuxna med inga eller många barn.

Att denna syn på rollerna i hem och arbetsliv är principiellt olik det tidigare betraktelsesättet står klart. Alltjämt anser dock många svenskar att kvinnans uppgift främst är att sköta hem, man och eventuella barn och att mannens självklara uppgift finns i arbetslivet. Samtidigt som denna förlegade syn finns kvar växer kravet på jämställdhet mellan könen. Särskilt inom dagens unga generation ser man mer fördomsfritt på kvinnans respektive mannens roll.

Bortsett från det faktum att endast en kvinna kan bära och föda fram ett barn, som hon sedan kanske ammar en kort tid, har män och kvinnor i allmänhet lika stora förutsättningar att väl vårda sina barn. De skillnader som ibland anförs som bevis för motsatsen är resultat av fördomsfull uppfostran, brist på erfarenhet samt individuella och icke-könsbundna faktorer.

Allt fler människor anser emellertid att arbetsfördelningen i en familj

– härmed avses såväl arbetet i hemmet som inkomstbringande förvärvsarbete – skall göras med hänsyn taget till familjemedlemmarnas intressen och förutsättningar. Detta kräver att samhället accepterar att män har samma förutsättningar som kvinnor när det gäller att utföra husliga och vårdande uppgifter och att kvinnor har samma förutsättningar som män när det gäller att göra en fullgod insats i arbetslivet. Det kräver också att samhället erkänner individens rätt att fritt välja sin uppgift. Den familj som väljer att själv vårda sina barn skall kunna ha antingen hemma-pappa eller hemma-mamma och samhället skall inte prioritera det ena alternativet. Den familj som väljer att *inte* själv ha hand om sina barn under dagtid skall fritt kunna välja mellan vård i hemmet och vård på barnstuga eller i familjedaghem, utan att valet styrs av samhället.

För att denna familjernas valfrihet skall bli en realitet krävs konkreta åtgärder på en rad områden. Lika startmöjligheter och lika utbildningsmöjligheter är numera en allmänt accepterad princip. I praktiken fungerar inte denna princip helt tillfredsställande. Fortfarande styrs många – både kvinnliga och manliga – skolelever in på utbildningsvägar och yrkesområden av icke relevanta skäl. Fortfarande är ålderdomliga uppfattningar om speciellt kvinnliga eller manliga yrken rådande.

Vi måste vidare ha ett skattesystem som medverkar till valfrihet inom familjen. Kostnader för barntillsyn bör exempelvis vara avdragsgilla.

Mycket kan göras för att rationalisera hemarbetet. Detta har skett i viss utsträckning under de senaste tio åren. Hushållsmaskinerna blir allt vanligare i de svenska hemmen. En ytterligare stimulans kunde ges genom att införa ett skatteavdrag vid anskaffande av hushållsmaskiner.

Barntillsynsfrågan har ägnats stor uppmärksamhet under senare år. Nu är det mera fråga om hur stora resurser som kan insättas för att så snart som möjligt lösa barntillsynsfrågorna.

Det blir allt vanligare att inrätta deltidstjänster i arbetslivet. Behovet är mycket stort. Emellertid vill jag här erinra om att det är ensidigt att i första hand tala om kvinnans möjligheter att erhålla deltidstjänster. Frågan gäller i lika hög grad mannen. I framtiden blir det vanligt att båda makarna i familjen har deltidstjänst. Kravet på ökade möjligheter till tjänstledighet hävdas allt oftare liksom den s. k. flexibla arbetstiden. Särskilt i storstäderna med svåra kommunikationsförhållanden borde det vara naturligt att kunna börja dagen t. ex. mellan kl. 7.30 och 8.30 och sluta dagen mellan 16.30 och 17.30.

Vidare bör den sociala tryggheten vara lika och de skilda socialförsäkringsbestämmelserna lika. Som exempel kan nämnas tilläggssjukpenning vid havandeskap. Är det mannen som övertar hemmasysslorna efter amningstiden bör han också kunna erhålla tilläggssjukpenningen.

Här har nämnts exempel på olika åtgärder som kan vidtagas. Jag anser

att en samordning bör komma till stånd. Detta jämte det värde som ligger i insatser på opinionsbildningens område talar för att en parlamentarisk utredning tillsättes.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en parlamentarisk utredning om åtgärder för att öka jämställdheten mellan könen.

Stockholm den 27 januari 1971

ALF WENNERFORS (m)